

נקודה שק חינוך

במה לנושאי חינוך להורים ומחנכים

היכולת להתפלל

אמון ואמונה

"בקלם, בתפילות הימים הנוראים, התעכבו על המילים "אבינו מלכנו", ואת הבקשה שלאחריה אמרו במהירות יותר.

אבינו מלכנו מבטא - "אבא" מאוד אוהב אותי, ו"מלך" - יש לו הרבה כוח. אלו שני מרכיבים של ביטחון, וזו ההתחלה של חינוך לתפילה: שיש כתובת עם מי לדבר. כשהוא ילד קטן הוא יודע שיש לו אב ואם שהם הכתובת, וכשמתבגר יודע שיכול לסמוך על אבא שבשמים.

(דברי הרב נח אורלויק שליט"א / "יש כתובת לתפילות", מוסף ממעמקים, סוכות התשע"ה, עמ' 26)

פירוש המילה "אם" היא - הראשונה שנתתי בה את האמון שלי. אחר כך אפשר להרחיב את האמון מהאמא לקב"ה. ולכן העבודה צריכה להתחיל באמון שהילד נותן בהורים.

בשיחות מסביב לעולם פגשתי הרבה אמהות ושמעתי שילד שנתנו לו לבכות הרבה בלילה ולא קמו אליו בגיל קטן מאוד, הוא גדל עם פחות ביטחון עצמי! כבר מגיל קטן מתחילה בניית האמון.

כשילד יודע: יש לי אבא ויש לי אמא, הוא יודע שיש לו כתובת למי לפנות. כש"אבא" הוא שם נרדף ליציבות ולביטחון, מתחילה הכשרת הקרקע לחינוך לתפילה, ולהבנה כי בכל עת ניתן לפנות לאבא שבשמים.

(דברי הרב נח אורלויק שליט"א, ע"פ דברי הרב הוטנר זצ"ל / "יש כתובת לתפילות", מוסף ממעמקים, סוכות התשע"ה, עמ' 26)

המשגיח הרב וולבה זצ"ל אמר לי, שכדי לחנך לתפילה, יש לחנך את הילד לאמונה.

החינוך לאמונה מתחיל כבר מגיל שלושה חודשים. הילד שוכב בעגלה במטבח ואבא או אמא מברכים ברכת המזון מתוך ברכון או עם עיניים עצומות, הילד מתחנך שאבא או אמא מדברים עם מישהו שהוא לא רואה.

צריך לחנך כבר בגיל צעיר להבין שכאשר מברכים "ברוך אתה" - מדברים בלשון נוכח ולא מדברים לקיר. "אתה" - זה מתייחס למישהו. עוד לפני שהוא יודע שהקב"ה הוא "מלך העולם", יש את ה"ברוך אתה" או "מודה אני לפניך", ואז הילד מרגיש שיש מישהו נסתר, והוא שואל אם הוא באמת שומע. הילד מקבל את זה בטבעיות כי יש לו אמונה תמימה והוא מקבל את הדברים כהווייתם. בחינוך זה אפשר להתחיל בגיל כמה שיותר צעיר.

היום כשיש טלפונים, אפשר לבצע חינוך כזה דרך הטלפון. המשגיח סיפר לי על עצמו שכאשר היה לו טלפון לראשונה, היה אצל קרוב משפחה וצלצל לביתו.

בתו הגדולה הרימה ואז אמר לה: את יודעת מי מדבר? השיבה: בוודאי, זה אבא. מי אמר לך שזה אבא? הוא שאל, הרי את לוא רואה אותי, והיא אמר לו: כי אני מכירה את הקול שלך ולכן אני יודעת שזה אתה. אמר לה הרב: זו תפילה! את מדברת עם מישהו והוא שומע אותך, בלי שאת רואה אותו.

(דברי הרב ארז שלמה קייזר שליט"א / "יש כתובת לתפילות", מוסף ממעמקים, סוכות התשע"ה, עמ' 27)

חיים של תפילה

בניו של רבי מאיר פויפר זצ"ל למדו ממנו איך לחיות עם תפילה.

היה זה כשהמתין יחד עם אחד מבניו לבנו האחר על ידי בית הכנסת "איצקוביץ" עד שיסיים הבן את תפילתו. הרים את עיניו וראה "תור" של אנשים עומד על יד תחנת המוניות ומחכים למונית שתוביל אותם לירושלים.

ואז אמר לבנו: "הבה נצל את הזמן ונתפלל בינתיים על כל הממתינים כאן שיעזור להם הקב"ה ויצליחו להגיע כל אחד אל מחוז חפצו במהרה..."

(הרב ר' וילמן / "אני, תפילתי", מוסף ממעמקים, סוכות התשע"ה, עמ' 36)

התניה חיובית

היה אצלי אברך עם ילד בן 14. הוא התאונן שאין לילד חשק להתפלל. אמרתי לו: "אני אומר לך למה זה. כשהילד היה בן 9, אתה, האבא ישבת לידי בבית הכנסת, ובמשך כל התפילה הייתה גוער בו ומסמן לו בתנועות ידיים - למה הוא לא מסתכל בסידור, למה הוא לא מתפלל ולמה הוא לא מכוון."

הוספתי ואמרתי לו: "אשאל אותך שאלה: הילד שלך אינו חסר הבנה, חלילה. הרי הוא יודע שאתה רוצה שישתכל בסידור. למה אתה חושב שהפעם הנוספת שתגיד לו את זה, היא שתשנה? באופן זה המאסט עליו את התפילה. היית צריך לעשות עצמך כאילו לא ראית, ואחרי התפילה לומר לו: 'אה, כל כך יפה התפללת, כמה נחת אתה עושה לי'. ואז התוצאות שונות לגמרי."

(מתוך דברי הרב יהודה עדס שליט"א / בקובץ "שומרים על הפיקדון", עמ' 18)

סיפר הרב יהודה עדס שליט"א במתק לשון:

"נער הייתי. ילדון. והנה פנה אחי אל אבי מורי הנערץ ואמר: 'אבא, יהודה לא ברך ברכת המזון! התכווצתי במקומי, התביישתי מאבא וגם פחדתי מעונש. אבא הביט בי כמצפה לתשובה, ואני משכתי בכתפיי ואמרתי: 'כן בירכתי'. אחי נדדעק כדי להוכיח את גרסתו ושאל: 'היכן הברכות?' הצבעתי ברפיון על ספר קודש שהיה בקצה השולחן, אבל אחי נופף בו ואמר: 'תראו, מחזור ליום כיפור!'

ברם אבא לא הוסיף להתדיין בעניין. הוא רק אמר: 'אם יהודה אמר שהוא ברך, הוא ברך!' מבחינתו בכך נחתם השיח, אבל אני, כילד, מאותו רגע אהבתי את ברכת המזון. מדוע? כי לא הענישו אותי בגללה! מני אז ואילך לא דילגתי על ברכת המזון. היא לא ביישה אותי, לא הכאיבה לי. ידידה היא לי."

(ש' סיימון / אפקט האבוקדו, עמ' 113)